

Măsurile necesare pentru prevenirea acțiunilor care distorsionează sau restrâng concurența în domeniul comunicațiilor electronice. Aspecte de reglementare

Iurie GASNAȘ,
*doctorand, Universitatea Liberă
 Internațională din Moldova*

SUMMARY

In electronic communications sector, legislation allow and simplify the task of firms in embarking on new activities in new markets and consequently allow users to benefit from increased competition. These advantages must not be jeopardised by restrictive or abusive practices of undertakings. The competition rules are therefore essential to ensure the completion of this development.

The competition rules are not sufficient to remedy all of the various problems in the electronic communications sector. National regulatory authority therefore has a significantly wider ambit and a significant and far-reaching role in the sector's regulation.

Key words: market, competition, ex ante regulatory, access, interconnection rights and obligations for providers, associated facilities and services.

În mod tradițional, sectorul telecomunicațiilor a fost caracterizat prin monopolul statului. Politica europeană în domeniul telecomunicațiilor și-a propus, încă din anii '80 ai secolului trecut, trecerea de la acest tip de monopol la privatizare și la dezvoltarea unui mediu concurențial în acest sector. [1] Eforturile în acest domeniu s-au concretizat în anii '90 ai secolului al XX-lea, când a fost adoptat cadrul legislativ la nivel european vizând liberalizarea tuturor serviciilor și rețelelor de telecomunicații. [2]

Ca urmare a noilor condiții tehnice și economice, în anul 2002, acest cadru a fost revizuit, [3] iar în anul 2009 acesta a fost amendat din nou, [4] păstrându-se conceptul general de bază al cadrului din 2002.

În acest context, Directiva 90/387CE a stabilit principiul „operarea/ furnizarea de rețele deschise” (*Open Network Provision – O.N.P.*), impunându-se statelor membre obligația de a asigura accesul deschis, pe baze nondiscriminatorii, la rețelele publice de telecomunicații. Pentru a răspunde acestei cerințe, statele membre au adoptat norme prin care au impus întreprinderilor deținătoare ale infras-

structurii obligația de a furniza concurenților acces la rețelele de telecomunicații.

Obiectivul politic major al reglementărilor reprezentând dezvoltarea unor rețele și servicii eficiente, la cel mai mic cost și la cea mai înaltă calitate, pentru a furniza utilizatorului, prin crearea condițiilor de piață, o mai mare varietate de servicii de telecomunicații.

Cadrul de reglementare din anii '90 ai secolului trecut privind telecomunicațiile a reușit să creeze condițiile de concurență efectivă în sectorul telecomunicațiilor pe perioada tranziției de la monopol la concurență deplină. Acest proces a culminat cu liberalizarea piețelor interne în 1998.

Prin instrumentele legislative ale Uniunii Europene din anul 2002 s-a mai făcut un pas în sensul liberalizării piețelor, care țin cont de convergența tehnologiilor și se aplică tuturor formelor de „comunicații electronice,” având loc o convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, a mijloacelor de informare în masă și a tehnologiei informaționale, toate rețelele și serviciile de transmisie fiind reglementate de un singur cadru de reglementare.

Reglementarea serviciilor cu conținut co-

mercial, cum sunt serviciile care țin de societatea informațională, radiodifuziune și TV, care pot fi oferite prin infrastructuri de transmisie (furnizate prin rețele de comunicații electronice folosind servicii de comunicații electronice), se realizează prin alte instrumente comunitare (precum Directiva 2000/31/CE privind comerțul electronic [5] și Directiva 2010/13/UE serviciilor mass-media audiovizuale. [6] Astfel, având loc separarea dintre reglementarea transmisiei și reglementarea conținutului.

Modelul de reglementare a cadrului din 2002 se bazează pe punerea în aplicare a unei serii comune de norme ale Uniunii Europene de către diferitele autorități naționale de reglementare care sunt abilitate să supravegheze piețele. De asemenea, cadrul din 2002 a introdus conceptul de dominanță privind dreptul concurenței ca fiind punctul de plecare pentru reglementarea *ex ante*, pentru a garanta faptul că reglementarea respectivă se impune numai întreprinderilor cu putere semnificativă pe piață.

În 2009 Uniunea Europeană a reformat substanțial cadrul de reglementare a comunicațiilor electronice care vizează și promovarea concurenței în sector printr-o mai bună legislație având în vedere evoluția tehnologică și cea a pieței.

Astfel, prin reforma din 2009 s-a simplificat și îmbunătățit calitatea mediului de reglementare prin reducerea reglementării *ex ante*, atunci când evoluția pieței o permite, și prin simplificarea procedurii de analiză a pieței.

Tranziția ramurii telecomunicațiilor a Republicii Moldova la economia de piață a parcurs aceleași etape ca și în Uniunea Europeană. Această tranziție a început odată cu adoptarea Legii telecomunicațiilor, [7] reformată în anul 2000-2001, ca urmare a aplicării principiului de bază în gestionarea pieței libere: separarea instituțională a funcțiilor de administrare de funcțiile de reglementare a domeniului telecomunicațiilor, pe de o parte, și a funcțiilor de reglementare de cele de operare și cele rezultând din dreptul asupra proprietății întreprinderilor, ce constituie subiectul reglementărilor, pe de altă parte, prin înființarea Agenției Naționale pentru Regle-

mentare în Telecomunicații și Informatică [8] (Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor [9]), precum și liberalizarea treptată a pieței telecomunicațiilor prin eliminarea monopolului în prestarea serviciilor de telecomunicații și crearea unei piețe de telecomunicații libere către finele anului 2003 (Politica națională în domeniul telecomunicațiilor [10] și Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 07 iulie 1995 [11]).

Prin adoptarea Legii comunicațiilor electronice, [12] denumită în continuare *Legea nr. 241/2007*, Republica Moldova a ajustat cadrul juridic național în domeniul telecomunicațiilor la pachetul legislativ comunitar din anul 2002 din sector. Cu regret, în momentul actual dispozițiile Legii nr. 241/2007 nu sunt armonizate cu cele ale dreptului Uniunii Europene din domeniu, adoptate în 2009.

Ca principiu general, autoritățile europene promovează opinia conform căreia normele de concurență și reglementările sectoriale nu se exclud, ci trebuie aplicate împreună atunci când este avut în vedere un caz de încălcare a interdicției de folosire în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piață.

Astfel, potrivit art. 8, alin. (4), lit. b) din *Legea nr. 241/2007*, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (A.N.C.R.E.T.I.) are misiunea de a realiza obiectivul de promovare a concurenței în sectorul comunicațiilor electronice, inclusiv prin *prevenirea acțiunilor ce au ca obiect sau pot avea ca efect distorsionarea sau restrângerea concurenței în domeniu*.

Sistemul juridic național, bazat, în principal, pe considerente de politică de telecomunicații, poate avea obiective diferite de obiectivele politicii naționale în domeniul concurenței, dar compatibilă cu acestea. Astfel, prevederile art. 51-53 din *Legea nr. 241/2007* în corelare cu art. 34, alin. (5) din *Legea concurenței*, [13] denumită în continuare *Legea nr. 183/2012*, ne permite să deducem că sectorul telecomunicațiilor este supus unei reglementări *ex ante* de către autoritatea națională de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice, care nu împiedică aplicarea *ex post* a normelor de concurență de către au-

toritatea de concurență națională, respectiv, posibila inciden   a Legii nr. 183/2012 este analizată de Consiliul Concurenței *ex post*, indiferent dacă, prin pronun area sa anterioară asupra faptei, A.N.C.R.E.T.I. a constatat încălcarea sau nu a unor măsuri impuse de autoritatea de reglementare.

Av nd în vedere obiectivele comune ale celor două autorităţi publice autonome în ceea ce prive te asigurarea  i promovarea concurenței pe piețele din domeniile comunicațiilor electronice din Republica Moldova, A.N.C.R.E.T.I.  i Consiliul Concurenței cooperează în vederea implementării  i aplicării unitare a legisla iei din domeniul concurenței  i din domeniul comunicațiilor electronice – art. 9, alin. (2) din Legea nr. 241/2007. Cooperarea celor două autorităţi are ca scop asigurarea convergen ei deciziilor, adoptate conform atribu iilor legale ale fiecăreia, cu privire la problemele de concurență identificate, precum  i pentru asigurarea unei abordări unitare a piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice identificate.

Mai mult, cele două autorităţi publice abilitate utilizează criteriile stabilite prin reglementările sectoriale at t pentru definirea piețelor relevante, c t  i pentru aprecierea abuzului de pozi ie dominantă/putere semnificativă pe piață – art. 52, alin. (3)  n corelare cu art. 78, alin. (5) din Legea nr. 241/2007.

De i prevederile art. 10, alin. (5) din Legea nr. 183/2012 admit existen a unor întreprinderi  vestite cu drepturi exclusive, în sectorul telecomunicațiilor, printr-o normă specială [14] – art. 4, alin. (3) din Legea nr. 241/2007 – se impune autorit  ilor abilitate abrogarea drepturilor exclusive sau speciale privind crearea sau furnizarea rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice, pentru a institui progresiv concurența deplină pe piața de comunicații electronice.

Consecin a directă a aplicării acestei norme este faptul că în Republica Moldova nu mai este condi ionat  furnizarea de rețele  i/sau servicii de comunicații electronice printr-un regim de acordare de licen e, ci printr-un regim de autorizare generală, reglementat de art. 23 din Legea nr. 241/2007.

De asemenea, aplicarea prerogativelor  i interdic iilor statuate în art. 4 din Legea nr.

241/2007 clarifică, prin prisma art. 4, lit. b) din Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, [15] că licențierea în domeniul comunicațiilor electronice se admite numai pentru acordarea drepturilor de utilizare a resurselor limitate ale statului din acest sector – canalele, frecven ele radio  i resursele de numerotare [16] – ceea ce nu înseamnă că statul acordă drepturi exclusive sau speciale de folosire a spectrului radio  i a resurselor de numerotare, ci că drepturile de folosin a asupra acestor resurse se acordă în conformitate cu procedurile obiectiv justificate, transparente, nediscriminatorii  i propor ionale (art. 26, alin. (1) din Legea nr. 241/2007).

Prevenirea acțiunilor ce au ca obiect sau pot avea ca efect distorsionarea sau restrângerea concurenței în domeniul de comunicații electronice de către A.N.C.R.E.T.I. se realizează  i prin măsuri de control.

Controlul de stat este un element necesar în activitatea economico-financiară a societății, o verigă a procesului de dirijare a statului, av nd ca obiectiv principal respectarea  i executarea întocmai a legisla iei. Controlul de stat serve te  i ca mijloc de asigurare a realizării drepturilor omului. [17]

Controlul apare ca o condi ie *sine qua non* a activității autorit  ilor administra iei publice, precum  i a altor autorităţi, reprezentan i ai puterii statale, numai prin intermediul acestuia put ndu-se verifica viabilitatea deciziilor autorit  ilor publice, se pot descoperi păreri, se pot g ndi  i elabora solu ii superioare în practica cotidiană. [18, p. 508]

Controlul aplicării reglementărilor din domeniul comunicațiilor electronice  i  ntreprinderea acțiunilor pentru prevenirea  i înlăturarea nerespectării acestora se efectuează de către A.N.C.R.E.T.I. potrivit prevederilor Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, [19] în măsura în care nu contravin dispozi iilor Legii nr. 241/2007 [art. 1, alin. (3)], precum  i conform Codului contraven ional al Republicii Moldova (art. 410). [20]

 n pofida liberalizării sectorului de telecomunicații în Republica Moldova la 01 ianuarie 2003, puterea de piață a unor furnizori, mai cu seamă a celor fo ti monopolis ti, r m ne

intactă pe segmente importante ale piețelor telecomunicațiilor.

În anul 2009, A.N.C.R.E.T.I. a publicat Lista piețelor relevante de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, [21] denumită în continuare *Lista piețelor*, al cărei scop rezidă în efectuarea de către A.N.C.R.E.T.I. a analizelor de piață pentru identificarea piețelor relevante ce au caracteristici care să justifice impunerea unor obligații speciale preventive (reglementări *ex ante*). Lista piețelor identifică efectiv segmente ale sectorului telecomunicațiilor susceptibile de reglementare *ex ante*. Toate segmentele de piață enumerate în Lista piețelor arată că în sectorul comunicațiilor electronice există, cel puțin, două tipuri de piețe relevante care trebuie luate în considerare: piețele de servicii și de produse furnizate către utilizatorii finali (piețe cu amănuntul) și piețele de resurse necesare operatorilor pentru a furniza servicii și produse către utilizatorii finali (piețe cu ridicata/*en gros*). În cadrul acestor două tipuri de piețe, pot fi făcute alte diviziuni în funcție de caracteristicile cererii și ofertei.

În vederea monitorizării evoluției sectorului comunicațiilor electronice, a definirii piețelor relevante și a evaluării situației concurențiale la nivelul acestora, precum și a stabilirii celor mai potrivite instrumente de reglementare *ex ante* pentru atingerea obiectivelor stabilite în art. 8 din Legea nr. 241/2007, A.N.C.R.E.T.I. analizează o serie de indicatori (economici, tehnici, statistici, sociali etc.) care permit evaluarea în termeni cantitativi și calitativi a caracteristicilor serviciilor. Pe baza indicatorilor de analiză, sunt evaluate caracteristicile piețelor din sectorul comunicațiilor electronice, din perspectivă statică și dinamică. Astfel, în funcție de caracteristicile serviciilor care fac obiectul analizei, A.N.C.R.E.T.I. cercetează în perspectivă, pentru un interval de timp de 2 ani, dacă piața prezintă sau nu caracteristici care să determine evoluția acesteia către concurență efectivă, luând în considerare, de exemplu, aspecte precum convergența tehnologiilor, procesul de tranziție către rețele de generație viitoare (*Next Generation Access Networks* – N.G.A.) de tip IP sau evoluția piețelor emergente.

Piețele relevante pe care se analizează si-

tuația concurențială sunt delimitate pe baza unor criterii economice, care pornesc de la analiza comportamentului de consum al utilizatorilor de servicii la momentul analizei și a probabilității modificării semnificative a acestuia într-un orizont de timp de câțiva ani. Metodologia, criteriile și instrumentele de identificare a piețelor de produse/servicii din sectorul comunicațiilor electronice, ale căror caracteristici pot justifica impunerea de către A.N.C.R.E.T.I. a unor obligații preventive speciale în sarcina furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe piață, precum și identificarea propriu-zisă a acestor piețe relevante, sunt stabilite în Regulamentul privind identificarea și analiza piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe, [22] denumit în continuare *Regulamentul nr. 55/2008*.

Pe piețele astfel identificate, A.N.C.R.E.T.I. realizează periodic analize de piață, în scopul determinării situației concurențiale pe aceste piețe. Dacă în urma analizelor realizate se constată că pe respectiva piață nu există concurență efectivă, A.N.C.R.E.T.I. identifică furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă. În realizarea analizelor de piață, A.N.C.R.E.T.I. respectă principiile dreptului concurenței și are în vedere Regulamentul nr. 55/2008. Potrivit art. 52, alin. (1) din Legea nr. 241/2007, „[...] un furnizor este considerat ca având putere semnificativă pe o anumită piață relevantă doar în cazul în care acesta deține, conform analizei de piață corespunzătoare, o cotă de piață egală sau mai mare de 35% și dacă, în urma analizei de piață, Agenția constată că pe această piață nu există concurență efectivă,” efectiv dacă se bucură pe piața respectivă de o poziție echivalentă unei poziții dominante. Conceptul de poziție dominantă este împrumutat din legislația primară și secundară din domeniul concurenței și identifică o situație în care respectivul furnizor este capabil, într-o măsură apreciabilă, să se comporte independent față de concurenți, clienți și consumatori.

Prin urmare, pe piețele identificate în Lis-

ta pie telor, A.N.C.R.E.T.I. analizează situa ia concurențială, pentru a determina dacă există furnizori care sunt capabili, într-o măsură apreciabilă, să se comporte independent fa a de concuren i, clienți și consumatori.

Astfel, de i negocierea comercială este modalitatea preferată pentru a ajunge la un acord privind accesul la *infrastructură  i servicii asociate* unei rețele de comunicații electronice  i/sau unui serviciu de comunicații electronice, care permit  i/sau sus in furnizarea serviciilor prin intermediul re elei respective  i/sau al serviciului respectiv, experien a demonstrează că, în majoritatea cazurilor, este necesară existen a unor reglementări *ex ante*. Lipsa concurenței pe unele piețe din sector arată că este oportun ca autoritatea națională de reglementare, A.N.C.R.E.T.I., să impună cavea obligații.

 n art. 43-49 din Legea nr. 241/2007 sunt stabilite obliga iile *ex ante* pe care A.N.C.R.E.T.I. le poate impune furnizorilor pentru promovarea concurenței pe piețele cu ridicata, iar în art. 54  i art. 57 din Legea nr. 241/2007 sunt prevăzute obliga iile *ex ante* pe care A.N.C.R.E.T.I. le poate impune pentru promovarea concurenței pe piețele cu amănuntul, în mod subsidiar, în cazul în care obliga iile impuse pe piața cu ridicata nu sunt suficiente pentru protejarea intereselor utilizatorilor finali  i promovarea unei concurențe efective.

Potrivit prevederilor art. 53, alin. (3) din Legea nr. 241/2007, „dacă în urma unei analize de piața se stabile te că pe piața relevantă respectivă nu există concurență efectivă, Agenția, în corespundere cu Regulamentul, stabile te furnizorii de rețele  i/sau servicii de comunicații electronice care, potrivit art. 52, au putere semnificativă pe această piața.  n acest caz, Agenția este în drept să impună acestor furnizori una sau mai multe obligații din categoria celor men ionate în prezenta lege.”

Prin urmare, A.N.C.R.E.T.I. trebuie să impună, cel pu in, una din obliga iile prevăzute la art. 43-49 din Legea nr. 241/2007 în sarcina furnizorilor desemnați cu putere semnificativă pe piețele relevante cu ridicata.  n conformitate cu dispozițiile art. 44-48 din Legea nr. 241/2007, care transpun în legislația națională prevederile art. 9-13 din Directiva privind

accesul, [23] obliga iile care pot fi impuse de către A.N.C.R.E.T.I. furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele *en gros* sunt:

- *obligația de transparen  *  n legătură cu interconectarea rețelelor de comunicații electronice sau cu accesul la aceste rețele ori la infrastructura asociată (art. 43, alin. (1), lit. a)  i lit. b), art. 44  i art. 49). Această obligație poate viza aducerea la cuno tin a publicului a anumitor informa ii, precum specifica iile tehnice, caracteristicile re elei, modalit  ile  i condi iile de furnizare  i utilizare a serviciilor, informa iile contabile și tarifele practicate. De asemenea, în cazul în care unui furnizor i s-a impus obligația de nediscriminare, A.N.C.R.E.T.I. poate impune acelui furnizor obligația de a publica o ofertă de referin  ;

- *obligația de neadmitere a discriminării*  n legătură cu interconectarea rețelelor sau accesul la aceste rețele  i la infrastructura asociată, prin care să se asigure că furnizorii aplică condi ii echivalente în circumstan e echivalente altor persoane care furnizează servicii echivalente  i că pun la dispozi ie ter ilor servicii  i informa ii în acelea i condi ii, inclusiv în ceea ce prive te calitatea, cu cele oferite pentru propriile servicii sau pentru serviciile furnizate filialelor, sediilor secundare sau partenerilor lor (art. 43, alin. (1), lit. c)  i art. 45);

- *obligația de eviden   contabilă separată*, în cadrul contabilit  ii interne de gestiune, pentru anumite activit  i care au tangen   cu interconectarea rețelelor de comunicații electronice  i/sau cu accesul la aceste rețele  i/sau la infrastructura asociată (art. 43, alin. (1), lit. d)  i lit. e)  i art. 46). Autoritatea de reglementare poate impune unui furnizor  ntegrat pe verticală să urmărească distinct în eviden  a corespunzătoare tarifele la v nzarea *en gros*  i tarifele de transfer intern, pentru a asigura îndeplinirea obligației de nediscriminare. De asemenea, pentru a facilita verificarea îndeplinirii obliga iilor de transparen    i de nediscriminare autoritatea de reglementare poate să impună furnizorilor obligația de a furniza, la cerere, înregistrări contabile, inclusiv date provenind de la terți privitoare la venituri.  n scopul promovării unei piețe deschise  i concurențiale, autoritatea de reglementare poate publica informa iile contabile ob inute, în condi iile legii;

- *obligația de a permite accesul și utilizarea unor elemente specifice ale rețelei și ale infrastructurii asociate* (art. 43, alin. (1), lit. f) și art. 47). Obligația de acces poate viza: acordarea către un terț a dreptului de acces la elemente specifice ale rețelei sau la infrastructura asociată, inclusiv a accesului necondiționat la bucla locală; negocierea, cu bună-credință, cu orice terț care solicită accesul; neretragerea dreptului de acces deja acordat; furnizarea către terți a anumitor servicii la nivel *en gros*, în vederea revânzării; acordarea accesului liber la interfețele tehnice, protocoalele sau alte tehnologii esențiale care sunt indispensabile pentru interoperabilitatea serviciilor, inclusiv a serviciilor de rețele virtuale; furnizarea colocării sau a altor forme de utilizare partajată a spațiilor ori echipamentelor, inclusiv a conductelor, clădirilor și pilonilor; furnizarea unor servicii determinate, necesare pentru asigurarea interoperabilității serviciilor destinate utilizatorilor finali, inclusiv a resurselor destinate serviciilor de rețele inteligente sau a serviciului de roaming în rețelele mobile; acordarea accesului la sistemele de asistență operațională sau la alte sisteme software similare, necesare pentru asigurarea unei concurențe loiale în furnizarea serviciilor; interconectarea rețelelor sau a unor elemente de rețea;

- *obligația referitoare la recuperarea investițiilor/costurilor și controlul tarifelor, inclusiv obligația de fundamentare a tarifelor în funcție de costuri și privind evidența contabilă separată*, pentru furnizarea anumitor forme de acces sau de interconectare (art. 43, alin. (1), lit. g) și lit. h) și art. 48).

A.N.C.R.E.T.I. nu poate impune alte remedii decât cele indicate mai sus, nici chiar în cazuri excepționale. În procesul de selectare a celor mai potrivite remedii ce pot fi utilizate pentru soluționarea problemelor concurențiale identificate, A.N.C.R.E.T.I. are obligația de a ține cont de obiectivele prevăzute la art. 8 din Legea nr. 241/2007 (promovarea concurenței, contribuția la dezvoltarea pieței interne și promovarea intereselor utilizatorilor). Astfel, orice obligație impusă de A.N.C.R.E.T.I. trebuie să se bazeze pe natura problemei concurențiale identificate, să fie proporțională și justificată în vederea atingerii obiectivelor stabilite (art. 43, alin. (2) din Legea nr. 241/2007) și

sunt impuse numai după consultarea părților interesate, în condițiile art. 14 din Legea nr. 241/2007 în corelare cu dispozițiile Legii privind transparența în procesul decizional. [24]

La nivel european este recunoscută necesitatea existenței unui cadru legislativ care să reglementeze mecanisme adecvate în vederea asigurării unui climat concurențial normal în ceea ce privește furnizarea de servicii de comunicații electronice și asigurarea interoperabilității acestora, inclusiv în situații în care există diferențe în ceea ce privește puterea de negociere a furnizorilor. În cazurile în care negocierile comerciale dintre furnizori nu conduc la încheierea unor acorduri de interconectare, autoritatea de reglementare trebuie să aibă puterea de a asigura, în interesul utilizatorilor finali, accesul și interconectarea în condiții adecvate, precum și interoperabilitatea serviciilor, prin impunerea unor obligații specifice în sarcina furnizorilor care controlează accesul la utilizatorii finali.

În legislația națională din domeniul comunicațiilor electronice, aceste principii sunt transpuse prin dispozițiile art. 42, alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 241/2007, în temeiul căror A.N.C.R.E.T.I. este abilitată să dispună măsurile necesare pentru a încuraja și a asigura furnizarea serviciilor de acces și interconectare în condiții adecvate, precum și interoperabilitatea serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, cu respectarea principiilor eficienței economice, promovării concurenței și maximalizării beneficiului utilizatorului final, dispozițiile acestui articol stabilind competența autorității de reglementare de a interveni în vederea atingerii obiectivelor sale, *chiar și în absența unei analize de piață*. În special, aceste măsuri pot privi, în conformitate cu prevederile art. 42, alin. (2), lit. a) din Legea nr. 241/2007, impunerea obligației de interconectare în sarcina furnizorilor care controlează accesul la utilizatorii finali, *nefiind necesar ca aceștia să fi fost desemnați ca furnizori cu putere semnificativă pe piață* în conformitate cu dispozițiile art. 51-53 din același act legislativ.

Așadar, deși legiuitorul a impus cu caracter general în sarcina furnizorilor doar obligația de negociere (art. 41, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 241/2007), lăsând acestora libertatea de

a încheia un acord de interconectare care să corespundă intereselor lor comerciale, însă, în situa ia în care aceste negocieri e ueaz , în vederea asigurării protec iei drepturilor  i intereselor utilizatorilor finali, A.N.C.R.E.T.I. are dreptul să stabilească condi iile de interconectare, în vederea asigurării conectivit  ii între utilizatorii finali, prin de inerea competen  ei legale de a impune în sarcina furnizorilor care controlează accesul la utilizatorii finali, obligația *ex ante* de a realiza interconectarea propriei rețele, precum  i de a stabili condi iile în care va asigura interconectarea. Potrivit dispozi iilor art. 42, alin. (4) din Legea nr. 241/2007, obliga iile și condi iile ce urmează a fi impuse în sarcina furnizorului vor fi obiective, transparente, propor ionale  i nediscriminatorii  i vor face obiectul unei decizii de reglementare *ex ante*.

Comisia Europeană consideră [25] că astfel de reglementări trebuie aplicate cu pruden    i  in nd seama de principiul general al cadrului de reglementare privind comunica iile electronice  i anume, că trebuie impuse reglementări numai atunci c nd este necesar  i în mod propor ional cu e ecul identificat al pieței.

Potrivit formei actuale a Listei piețelor, este considerată piață cu amănuntul relevantă piață serviciilor de acces furnizate la puncte fixe în rețele publice de telefonie.

 n conformitate cu prevederile art. 51-53 din Legea nr. 241/2007, A.N.C.R.E.T.I. identifică piețele relevante din sectorul comunicațiilor electronice. Pe piețele astfel identificate, A.N.C.R.E.T.I. realizează periodic analize de piață, în scopul determinării situației concurențiale pe aceste piețe. Dacă în urma analizelor realizate se constată că pe respectivele piețe nu există concurență efectivă, A.N.C.R.E.T.I. identifică furnizorii de rețele  i servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă  i impune acestora, în cazul piețelor cu amănuntul, una sau mai multe din obliga iile prevăzute la art. 54  i art. 57 din Legea nr. 241/2007.

 n conformitate cu prevederile art. 54, alin. (2) din Legea nr. 241/2007, A.N.C.R.E.T.I. trebuie să se asigure că obliga iile impuse în sarcina unui furnizor se bazează pe natura problemei identificate, sunt propor ionale  i

justificate, av nd în vedere obiectivele prevăzute în art. 8 din aceea i lege.

 n conformitate cu principiile de reglementare, impunerea obliga iilor în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele cu amănuntul nu se poate realiza dec t atunci c nd obliga iile impuse pe piețele corespunzătoare cu ridicata nu sunt suficiente pentru asigurarea concurenței la nivelul piețelor cu amănuntul. Astfel, identificarea unei piețe cu amănuntul ca fiind relevantă pentru scopurile reglementării *ex ante* nu înseamnă că pe piață respectivă vor fi impuse obligații în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă. Prin urmare, pentru a putea fi impuse obligații pe piețele relevante cu amănuntul identificate, trebuie îndeplinite următoarele condi ii:

a) pe piață respectivă nu există concurență efectivă, în sensul că unul sau mai mul i furnizori au fost identifica i ca av nd putere semnificativă;

b) obliga iile impuse la nivel *en gros* sau cele impuse în conformitate cu prevederile art. 44-49  i art. 57 din Legea nr. 241/2007 nu sunt suficiente pentru asigurarea concurenței pe piețele cu amănuntul identificate.

 n măsura în care va rezulta că aceste condi ii sunt îndeplinite, A.N.C.R.E.T.I. va impune furnizorului una sau mai multe obligații pe piețele cu amănuntul pe care a fost desemnat ca av nd putere semnificativă. La alegerea obliga iilor impuse, A.N.C.R.E.T.I. va avea în vedere impunerea unor obligații care să remedieze actualele  i poten ialele probleme concurențiale identificate, care, în acela i timp, să ajute la atingerea obiectivelor stabilite cu cele mai pu in oneroase mijloace de reglementare.

De asemenea, potrivit art. 9, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 241/2007, tarifele practicate pe piață de telefonie fixă cu amănuntul (pentru serviciile publice de comunicații electronice furnizate utilizatorilor finali persoane fizice) de către furnizorii identifica i ca av nd putere semnificativă pe această piață sunt supuse aprobării prealabile a A.N.C.R.E.T.I..

 n concluzie, pentru a se asigura că nu există niciun fel de denaturare sau restric ionare a concurenței pe piață comunicațiilor electronice, A.N.C.R.E.T.I. are posibilitatea de a impune măsuri corective (reglementări *ex ante* – obligații speciale preventive).

Datorită nivelului ridicat de inovare tehnologică și a piețelor deosebit de dinamice din sectorul comunicațiilor electronice, este necesară adaptarea rapidă a reglementărilor, deoarece experiența arată faptul că divergențele cu privire la punerea în aplicare a cadrului de reglementare pot crea un obstacol în calea dezvoltării pieței.

Atât concurența, cât și investițiile eficiente ar trebui încurajate în tandem, în vederea sporirii creșterii economice, a inovării și a opțiunilor pentru consumatori. Tendința actuală a reglementărilor *ex ante* se axează pe faptul

că concurența poate fi încurajată cel mai bine prin investiții la un nivel eficient din punct de vedere economic în infrastructuri noi și existente, completate de reglementări, *dacă este necesar*, în vederea realizării unei concurențe eficiente în sectorul serviciilor cu amănuntul. Un nivel eficient de concurență la nivelul infrastructurii reprezintă gradul în care se poate construi o infrastructură de același tip astfel, încât investitorii se pot aștepta să obțină o rentabilitate acceptabilă, în funcție de estimările rezonabile ale evoluției cotelor de piață – considerentul 54 din Directiva 2009/140/CE.

BIBLIOGRAFIE

1. Cartea verde privind dezvoltarea pieței comune pentru servicii și echipamente de telecomunicații (COM (87) 290) din 30 iunie 1987, precum și Comunicarea privind punerea în aplicare a Cărții verzi (COM (88) 48) din 09 februarie 1988. <http://ec.europa.eu/green-papers/index_en.htm> (vizitat 30.01.2013).

2. Directiva 90/387/CE de instituire a pieței comune a serviciilor de telecomunicații prin punerea în aplicare a operării de rețele deschise, Directiva 90/388/CEE privind concurența pe piețele de servicii de telecomunicații, Directiva 92/44/CEE privind aplicarea furnizării unei rețele deschise în cazul liniilor închiriate, Directiva 97/13/CE privind un cadru comun pentru autorizațiile generale și licențele individuale în domeniul serviciilor de telecomunicații, Directiva 97/33/CE privind interconectarea în telecomunicații în vederea asigurării unui serviciu universal și a interoperabilității prin aplicarea principiilor de furnizare a unei rețele deschise și Regulamentul (CE) nr. 2887/2000 privind accesul dezintegrat la bucla locală.

3. Directiva 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice; Directiva 2002/20/CE privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice; Directiva 2002/19/CE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora; Directiva 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații; Directiva 2002/77/CE privind concurența pe piețele de rețele și servicii de comunicații electronice.

4. Directiva 2009/140/CE de modificare a Directivelor 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice, 2002/19/CE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora și 2002/20/CE privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice.

5. Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (directiva privind comerțul electronic) nr. 31 din 08 iunie 2000. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 178, 17.07.2000.

6. Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva ser-

viciilor mass-media audiovizuale) nr. 13 din 10 martie 2010. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 95, 15.04.2010.

7. Legea telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 07 iulie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 65-66 (713), 24.11.1995.

8. În temeiul art. 78, alin. (9) din Legea comunicațiilor electronice nr. 241 din 15.11.2007, reorganizată în Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologie Informației (A.N.C.R.E.T.I.)

9. Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 842-XIV din 25 februarie 2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 59-62 (403), 25.05.2000.

10. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova „Privind aprobarea politicii naționale în domeniul telecomunicațiilor” nr. 975 din 13 septembrie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 112-113 (1022), 18.09.2001.

11. Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 7 iulie 1995, nr. 745-XV din 21 decembrie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 27-28 (144), 21.02.2002.

12. Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 51-54 (155), 14.03.2008.

13. Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 193-197 (667), 14.09.2012.

14. Art. 6, alin. (3) din Legea privind actele legislative nr. 780-XV din 27 decembrie 2001.

15. Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451-XV din 30 iulie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 108-109 (836), 06.09.2001.

16. Art. 3, alin. (3) din Legea nr. 241/2007.

17. Hotărârea Parlamentului cu privire la Concepția controlului de stat în Republica Moldova nr. 189-XIII din 19 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 6 (57), 22.09.1994.

18. Alexandru I. Administrația publică. București: Lumina Lex, 1999, 646 p.

19. Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nr. 131 din 8 iunie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 181-184 (595), 31.08.2012.

20. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6 (15), 16.01.2009.

21. Hotărârea Consiliului de administrație al A.N.C.R.E.T.I. „Privind definirea listei piețelor relevante de rețele și/sau servicii de comunicații electronice” nr. 85 din 28 aprilie 2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 110-111 (513), 10.07.2009.

22. Hotărârea Consiliului de administrație al A.N.C.R.E.T.I. „Pentru aprobarea Regulamentului privind identificarea și analiza piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe” nr. 55 din 29 decembrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 34-36 (117), 17.02.2009.

23. Directiva 2002/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (Directiva privind accesul) nr. 19 din 07 martie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 108, 24.04.2002.

24. Legea privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 215-217 (798), 05.12.2008.

25. Avizul Comisiei Europene cu nr. SG-Grefe (2007) D/204610 din 20 iulie 2007. <<https://>

circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp> (vizitat 10.12.2013).

26. Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice, 2002/19/CE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora și 2002/20/CE privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice nr. 140 din 25 noiembrie 2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 337, 18.12.2009.

Prezentat: 12 februarie 2013.

E-mail: ghyurie@yahoo.com